

TANTÁRGY	SZINT	TÍPUS
Magyar nyelv és irodalom	Középszint	Szövegalkotás

FELADAT	Összehasonlító elemzés írása
FÓKUSZ	A viszonzatlan szerelem feldolgozása, emléke

Összehasonlító elemzés

Feladat: Hogyan jeleníti meg Vajda János *Húsz év múlva* és Juhász Gyula *Anna örök* című alkotása a szerelem emlékét, az emlék elmélyülését és a felidézés pillanatának megélését? Milyen a két lírai én és műzsájuk kapcsolata a versek alapján? Összehasonlító elemzésedben térj ki a két alkotás hangnembeli és szerkesztési sajátosságaira, költői gondolatmenetére és képalkotási módszerére!

VERS (1)	VERS (2)
<p>Vajda János: Húsz év múlva (<i>Gina emlékkönyvébe</i>)</p> <p>Mint a Montblanc csucsán a jég, Minek nem árt se nap, se szél, Csöndes szívem, többé nem ég; Nem bántja újabb szenvedély.</p> <p>Körültem csillagmiriád Versenyt kacérkodik, ragyog, Fejemre szórja sugarát; Azért még föl nem olvadok.</p> <p>De néha csöndes éjszakán Elálmodozva, egyedül - Mult ifjúság tündér taván Hattyúi képed fölmerül.</p> <p>És ekkor még szívem kigyúl, Mint hosszú téli éjjelen Montblanc örök hava, ha túl A fölkelő nap megjelen...</p>	<p>Juhász Gyula: Anna örök</p> <p>Az évek jöttek, mentek, elmaradtál Emlékeimből lassan, elfakult Arcképed a szívemben, elmosódott A vállaidnak íve, elsuhan A hangod és én nem mentem utánad Az élet egyre mélyebb erdejében. Ma már nyugodtan ejtem a neved ki, Ma már nem reszketek tekintetedre, Ma már tudom, hogy egy voltál a sokból, Hogy ifjúság bolondság, ó de mégis Ne hidd szívem, hogy ez hiába volt És hogy egészen elmúlt, ó ne hidd! Mert benne élsz te minden félrecsúszott Nyakkendőmben és elvétett szavamban És minden eltévesztett köszönésben És minden összetépett levelemben És egész elhibázott életemben Élsz és uralkodol örökkön, Amen</p>

A FELDOLGOZÁS LÉPÉSEI

- 1) Olvasd el az összehasonlító elemzés írására vonatkozó **módszertani útmutatót!**
- 2) **Értelmezd** a feladatot az alábbi táblázat segítségével!

Feladat: Hogyan jeleníti meg Vajda János *Húsz év múlva* és Juhász Gyula *Anna örök* című alkotása a szerelem emlékét, az emlék elmélyülését és a felidézés pillanatának megélését? Milyen a két lírai én és műzsájuk kapcsolata a versek alapján? Összehasonlító elemzésedben térj ki a két alkotás hangnembeli és szerkesztési sajátosságaira, költői gondolatmenetére és képalkotási módszerére!

MIT KÉR A FELADAT?	
MI A TÉMA?	
MI A FÓKUSZ?	
MELY KÉRDÉSEKRE KERESSÜK A VÁLASZT?	
TEHÁT MILYEN PROBLÉMÁKAT KELL ÉRINTENÜNK?	
MELYEK A FELADAT MEGOLDÁSÁNAK LÉPÉSEI?	
MILYEN MÓDSZERREL DOLGOZZUK FEL? (EGYÉNI VÁLASZTÁS)	1) Összehasonlító elemzés visszautalással 2) Váltott tárgyú elemzés (lineáris) 3) Váltott tárgyú elemzés (motívikus)

1) Az **anyaggyűjtés**hez, az elemzési szempontok felvázolásához használd fel az alábbi ábrát:

VERSELEMZÉSEK		
MÚELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
Keletkezési körülmények		
Verscím		
Műfaj		
KÜLSŐ SZERKEZET (A VERS FORMÁJA)		
Versszakok		
Versforma, verselés		
Mondatok szintje (pl. modalitás, mondatszerkezet)		
Szavak szintje (pl. szókincs)		
Hangok szintje (pl. hangszimbolika)		
Alakzatok		
Ritmuselemek		

VERS BELSŐ SZERKEZETE
(TARTALMA)

Alaphelyzet		
Gondolatmenet		
„Sorok között” (üzenet)		
A vers hangneme (stílusárnyalat)		
Stílusirányzat		
Képi világ (képalkotási eszközök)		
A zeneiség eszközei		
Egyéni vélemény

MEGOLDÁS

(Lehetséges tartalmi elemek)

1) A feladat értelmezése

MIT KÉR A FELADAT?

MI A TÉMA?	Régi, elmúltnak hitt szerelem.
MI A FÓKUSZ?	Az emlékezés, a szerelmi emlék felidézése.
MELY KÉRDÉSEKRE KERESSÜK A VÁLASZT?	Hogyan jelenik meg a versekben: <ul style="list-style-type: none">• a szerelem emléke,• az emlék elmélyülése,• a felidézés pillanatának megélése? Milyen a lírai én és a múzsa kapcsolata? Milyen a versek: <ul style="list-style-type: none">• hangneme,• szerkezete,• gondolatmenete,• képalkotási módszere?
TEHÁT MILYEN PROBLÉMÁKAT KELL ÉRINTENÜNK?	Tartalmi: <ul style="list-style-type: none">• élmények emlékké válásának folyamata,• emlékidézés,• az emlék és az emlékező kapcsolata,• a vers gondolatmenete,• a képalkotás módszere (költői képek). Formai: <ul style="list-style-type: none">• szerkezet (a vers felépítése),• stílus (hangnem).

MELYEK A FELADAT MEGOLDÁSÁNAK LÉPÉSEI?	<ol style="list-style-type: none"> 1. A két vers keletkezési körülményeinek áttekintése. 2. Az egyes versek vázlatos elemzése (általános verselemzési szempontok alapján). 3. A versek hasonló és eltérő elemeinek felvázolása. 4. Az elemek összevetése és egymás közti viszonyuk értelmezése, elemzése. 5. Az elemzésből levonható következtetések összegzése.
MELYIK MŰNEMBŐL/MŰFAJBÓL VÁRJÁK A PÉLDÁT?	(egyéni választás)

2) Verselemzés és összevetése

VERSELEMZÉSEK		
MŰELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MŰLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
KELETKEZÉSI KÖRÜLMÉNYEK	1876. A Gina-versek közé tartozik.	1926. Az Anna-versek egyik utolsó darabja.
	perdita szerelem	perdita szerelem
	Perditának olyan nőket neveztek, akik ritkán szabad akaratukból (polgárpukkasztás, bohém élet), de leggyakrabban kényszerűségből váltak szabados erkölcsű, esetleg bukott, züllött nővé. A perditákból szeretők lettek, és csak nagyon ritka esetben vették őket feleségül.	

VERSELEMZÉSEK		
MÚELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
	<p>Kratochwill Georgina, kitartott főúri szerető, később cirkuszi műlovarnő.</p> <p>Viszonyzatlan szerelem: Gina kineveti és elutasítja a költő udvarlását, később egy Esterházy gróf szeretője lett.</p>	<p>Sárvári Anna, nagyváradi színésznő Sárvári Nusi néven.</p> <p>Viszonyzatlan szerelem: Anna nevetségesnek tartja és elutasítja a férfi közeledését.</p>
	<p>Egész életét meghatározza a szerelem vissza-visszatérő képe, még házassága idején is.</p> <p>pl. Húsz év múlva Harminc év után című versek</p>	<p>Egész életét meghatározza a szerelem emléke:</p> <ul style="list-style-type: none">• magányos, elszigetelt ember.
VERSCÍM	<p>Hiányos, nem derül ki belőle, hogy milyen eseményhez képest, honnan számítva telt el a húsz év.</p> <p>szó szerkezeti cím</p>	<p>Axiómaszerű kijelentés: azaz olyan kijelentés, amit nem magyarázunk, adottnak tekintünk.</p> <p>mondatcím</p>
MÚFAJ	<p>hangulatlírai alkotás</p> <p>vallomásvers</p>	

VERSELEMZÉSEK		
MÚELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
KÜLSŐ SZERKEZET (A VERS FORMÁJA)		
VERSSZAKOK	4 db 4 soros versszak	Nincs versszakokra tagolva, egybefüggő szöveg. (Hangulati-tartalmi szempontból 3x6 soros egységekre bontható.)
VERSFORMA, VERSELÉS	Rímes vers: bokorrímmel, keresztzímmel és asszonáncokkal. (Zárt kompozíciót eredményez.) Többnyire négyes jambikus sorokból áll.	Rímtelen vers, soráthajlásokkal dolgozik. (A gondolkodás/emlékezés asszociációs technikáját imitálja: azt, ahogy egyik gondolat/emlék a másikba „mosódik”.) Ötös és ötödfeles jambikus sorokból áll.
MONDATOK SZINTJE (PL. MODALITÁS, MONDATSZERKEZET)	Minden versszak egy-egy kijelentő mondatból áll. Csak az utolsó versszak végén áll három pont, ami befejezetlenséget , egyben időtlenséget is sugall. A versben sok tagadó mondat szerepel.	A vers első hat sora egyetlen kijelentő mondatból áll: egy többszörösen összetett, kapcsolatos mellérendelő mondatból. A második egységet alkotó hat sor párhuzamosan szerkesztett egyhangú, mantraszerűen ismételt közhelyes mondatait az „ó, de mégis...” felkiáltás töri meg. A felkiáltást követő felszólító mondatok végleg eltörlik a vers monoton, beletörődő hangulatát. Az önmegszólító forma pedig bensőségessé teszi a vers hangulatát. Az utolsó egység halmozott szerkesztésű mondatával zárul a költemény.

VERSELEMZÉSEK

MŰELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
SZAVAK SZINTJE (PL. SZÓKINCS)	<p>Egyszerű, letisztult kifejezésekkel dolgozik. (Állandó stílusértéket csak a <i>csillagmiriád</i> és a <i>kacérkodik</i> szavak hordoznak. Továbbá a szövegben nyerneik alkalmi stílusértéket a <i>tündér</i> a „tündér taván”, a <i>hattyú</i> a „hattyúi képed”, vagy az <i>örök</i> szó az „örök hava” kifejezésekben.)</p> <p>A vers első felében sok a tagadószó, valamint több az ige. Ezek az igék azonban kevésbé cselekvést, mint inkább történést hordoznak.</p> <p>A vers második fele nominalizálódik, azaz a névszók kerülnek benne előtérbe.</p>	<p>Tudatosan használ egyszerű, hétköznapi kifejezéseket, sőt közhelyes fordulatokat is.</p> <p>A vers utolsó sorában azonban megváltozik a szavak stílusa, és imaszerűen (illetve himnuszszzerűen) zárul a vers. Ennek megfelelően választékos és régies a szóhasználat is (<i>uralkodol, örökkön</i>).</p>
HANGOK SZINTJE (PL. HANGSZIMBOLIKA)	<p>A mély mássalhangzóknak köszönhető a vers borongós nyugalma. Az „é” hangok gyakori használata „hűvössé” teszi a hangulatot. A versben a magas hangrendű szavak szerepeltetése mindig hangulati váltást is hoz egyben.</p>	<p>A versben nem érvényesül a hangszimbolika.</p>

VERSELEMZÉSEK		
MÚELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
ALAKZATOK	Halmazás (tagadások), részletezés, párhuzam (hó és hattyú fehérsége, tó mélysége-hegy magassága, szív és hegy), ellentét (De néha...; fiatalság-öregség, múlt-jelen idősíkok szembeállítás) van a versben, továbbá a Montblanc-motívum keretet ad a versnek. (A Mont Blanc Európa legmagasabb hegye. A továbbiakban Vajda írásmódja szerint Montblanc-nak írjuk.)	A versben gyakori az anafora (előismétlés) és a párhuzamos szerkesztésmód . A mondatokban megfigyelhető a halmazás , valamint az ellentét is.
RITMUSELEMÉK	Rím, időmérték, gondolatritmus.	Az anaforikus és a párhuzamos szerkesztésnek, az áthajlásoknak , valamint a halmazásnak köszönhetően sodró erejűvé válik a vers.
VERS BELSŐ SZERKEZETE (TARTALMA)		
ALAPHELYZET	A szerelem, a szenvedély elmúlását , meghaladását nyugtázza és részletezi a lírai én.	A szerelem, a szenvedély elmúlását , meghaladását nyugtázza és igazolja a lírai én.

VERSELEMZÉSEK

MÚELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
GONDOLATMENET	<p>Központi motívuma a Montblanc, ami a vers végére önszimbólummá emelkedik.</p> <p>1) JELEN: Az első versszak indítja el a Montblanc-hasonlatot, melyben a lírai én a szív és a jeges hegy között von párhuzamot. A lírai én hangsúlyozza: szerelme, szenvedélyes érzései kihűltek már.</p> <p>2) JELEN: A hasonlat (innen már inkább allegória) kibontása folytatódik tovább, sőt a hegy képe és a lírai én azonosítása is itt kezdődik.</p> <p>3) MÚLT a JELENBEN: A hangulati törést (De néha...) követően a múlt képei jelennek meg látomászerűen a versben.</p> <p>4) JELEN: A nyitó nyugalom képét a felkelő nap töri meg, a régi szerelem, a vágyott nő emléke. A Montblanc itt válik a lírai én önszimbólumává. A nő emléke még mindig képes „fénybe vonni” életét, megtörni a lírai én rezignált nyugalomát.</p> <p>Az utolsó versszakban összegzésképpen feltűnik minden korábbi motívum.</p>	<p>A vers az hétköznapi hangon, mindennapi élményekben és közhelyes fordulatokban megszólaló lírai én vallomásától a himnuszok, imák pátoszáig jut el.</p> <p>1) KÖZEL MÚLT: Az első egység a szerelmi érzés elmúlásáról szól. Különböző érzéki területek képzeteinek a segítségével idézi fel nosztalgikus hangon illékony emlékeit.</p> <p>2) JELEN: A második egységben mintegy magát igazolja, győzködi, közhelyes bizonyítékokat sorakoztatva fel arra, hogy a szerelem már csak emlék a számára. Az egység közepén azonban a beletörődő vallomást szétfeszíti a feltörő érzelem.</p> <p>3) JELEN és JÖVŐ: Az utolsó egység hétköznapi képeit (valójában freudi értelemben vett ösztönös motívumait, mint pl. az eltévesztett köszönés, melyek elárulják belső zaklatottságát) egyre inkább megemeli a pátosz. Végül az imákból ismert Amen-nel zárja „Anna-himnuszát”.</p>

VERSELEMZÉSEK

MÚELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
„SOROK KÖZÖTT” (ÜZENET)	<p>Ha a Montblanc-t önszimbólumnak tekintjük, akkor máris értelmezhetővé válnak a vers képei: a <i>kacérkodó csillagok</i> (kacér nők/női szemek), <i>örök hó</i> (megdermedt szív), <i>tündér tó</i> (fiatalságának illékony emlékei a tudattalanba merülve – ahonnan pl. az álom felhozhatja őket), <i>hattyúi kép</i> (fenséges és tiszta – a múlt megtisztította, megszépítette), <i>felkelő nap</i> (Gina emléke).</p> <p>A Montblanc havát azonban nem olvashatja fel, csak bearanyozhatja a nap. A lírai én szívét is magával ragadhatja az emlék, de „tetszhalálából” már nem válhatja meg.</p>	<p>A közhelyek tudatosan használt elemek, hiszen mi is nem egyszer ilyen közhelyekkel próbálunk megvigasztalni másokat.</p> <p>A hétköznapi képek szerepe szintén nagyon fontos: a mindennapok cselekedeteibe kódolva, azok legmélyén a mozgató még mindig Anna. Így simul bele a szerelem emléke a férfi életébe, így égett bele a lélek legmélyébe, amit csak a hasonló ösztönös tettek (pl. félrecsúszott nyakkendő) hoznak felszínre.</p>
A VERS HANGNEME (STÍLUSÁRNYALAT)	A reznált , nyugodt hangnemtől halad az emelkedett, patetikus hangig.	A reznált , nyugodt hangnemtől halad a kitörő érzelmek izgatott hangján át egészen az emelkedett, patetikus hangig.
STÍLUSIRÁNYZAT	A szimbolizmus hoz áll legközelebb, Ady ezért is tekinthette előképének Vajdát.	Az impresszionista hangulatlíra legszebb darabjai közé tartoznak az Anna-versek.

VERSELEMZÉSEK

MŰELEMZÉSI SZEMPONTOK (ÁLTALÁNOS)	VERS (1) (VAJDA JÁNOS: HÚSZ ÉV MÚLVA)	VERS (2) (JUHÁSZ GYULA: ANNA ÖRÖK)
KÉPI VILÁG (KÉPALKOTÁSI ESZKÖZÖK)	<p>A Montblanc hasonlatból előbb allegória, majd a vers végére önszimbólum válik.</p> <p>A vers képi világa ennek a szimbólumnak a részletezését, kibontását támogatja.</p>	<p>A vers képi világát apró rezdülések, gesztusok, érzetek (hang, forma stb.) építik fel. Hangsúlyozottan hétköznapi képek, melyek a vers második felében felmagasztosulnak, örökérvényűvé válnak az Anna-szerelem elpusztíthatatlan erejétől.</p>
A ZENEISÉG ESZKÖZEI	<p>A vers zárt kompozícióját a rímképlet és az időmérték is támogatja.</p> <p>Az alapvetően sötét tónusú versbe a magas hangrendű szavak visznek életet, elevenséget.</p>	<p>A vers ritmusát a gondolatok ritmusa, a soráthajlások, valamint az ismétlések teremtik meg.</p>
EGYÉNI VÉLEMÉNY

3) A versek összevetése

Gyűjtsd össze a fenti táblázat alapján, hogy melyek a hasonló és melyek az eltérő elemek a két versben!

ÖSSZEHASONLÍTÁS		
ELTÉRŐ (CSAK A GINA-VERSRE JELLEMZŐ)	HASONLÓ (ÉRINTKEZÉSI PONTOK)	ELTÉRŐ (CSAK AZ ANNA-VERSRE JELLEMZŐ)